

Turun yliopisto Seilissä 60 vuotta

Turun yliopiston Saaristomeren tutkimuslaitos on seurannut Saaristomeren tilaa 1960-luvulta alkaen ja tuottaa yhä ainutlaatuista tutkimustietoa Itämerellä tapahtuvista ympäristönmuutoksista. Laitoksen perustamisesta tulee tänä vuonna kuluneeksi 60 vuotta.

PUHEENVUORO

Jari Hänninen

Tutkimuslaitoksen perustamisen tausta löytyy yllättävästä suunnasta, nimittäin mielisairauksien hoidossa tapahtuneista uusista tuulista. Havaittiin, että avohoidolla saavutettiin parempia hoitotuloksia kuin eristetyillä mielisairaaloilla.

Tyhjentyvälle sairaalakompleksille alettiin etsiä uutta käyttötarkoitusta. Joukko tuolloisia professoreita – mukaan lukien akateemikko **Olavi Granö**, jonka elämästä on juuri ilmestynyt kirja – katsoivat, että Seili olisi oivallinen paikka soveltaa käytännössä niitä luonnontieteellisiä oppeja, joiden teorioita opetettiin Turussa yliopistonmäellä.

Lisäksi he pitivät tärkeänä, että rannikkoseudun yliopistola pitää olla erityistä tuntemusta ja sanottavaa meren ja meriympäristön tilasta. Haluttiin vahvistaa Turun yliopiston Saaristomeren ja meriympäristön tilan tutkimusta ja opetusta, joiden monitieteisyys nähtiin tärkeäksi.

Valtioneuvostolle tehty esitys Saaristomeren tutkimuslaitoksen perustamisesta sai eduskunnan kannatuksen, ja Seilin kenttäasema perustettiin 1964, vain pari vuotta mielisairaalan lakkauttamisen jälkeen.

Seilin tutkimusasema on nyttemmin paitsi yksi Turun yliopiston tunnetuimmista brändeistä, myös tieteellisesti merkittävä siellä tuotetuista Saaristomeren tilaa seuraavista pitkäaikaishavaintosarjoistaan. Seurannan perustamiselle olivat käytännölliset syyt. Jotta voitaisiin tuottaa tietoa meren tilasta, meressä tapahtuvista luonnonilmiöistä tai tehdä skenaarioita meren tilan kehittymisestä, täytyy näkemysten perustua tieteelliseen tutkimukseen.

Ensimmäiset seuranta-tutkimukset käynnistettiin vain kaksi vuotta laitoksen perustamisen jälkeen, ja seuranta on tehty kohta 60 vuoden ajan. Pitkäaikaistutkimukset antavat kokonaisvaltaisen kuvan Saaristomeren ympäristöstä, ja ne ovat paljastaneet hitaita erityisesti ilmastomuutoksesta ja ravinnekuormasta johtuvia meriympäristön muutoksia.

Seurannalla on muun muassa osoitettu meriveden lämpötilan nousu, suolapitoisuuden lasku ja näistä aiheutunut toiminnallisen monimuotoi-

TS/UHA PAJU-HEIKKOLA

Kirjoittajan mielestä Seilissä toimivan Saaristomeren tutkimuslaitoksen rooli voisi olla nykyistä näkyvämpi julkisuuskuva esimerkiksi kansallisen ja kansainvälisen kulttuuri-, tiede- ja yhteiskunnallisen keskustelun foorumina tiede- ja kulttuuripoliittisen Suomi-areenan tyyliin.

suuden kato eläinplanktonyhteisöissä sekä edelleen näiden yhteisvaikutukset planktonia syövässä kalapopulaatioissa, erityisesti silakassa.

Seilin tutkimuksilla todistettu silakan pieneminen ja painon aleneminen oli yksi peruste, jolla EU:n komissio viime syksynä luopui silakan kalastuksen täyskielosta.

Seilin pitkäaikaissaineistot ovat tuottaneet useita väitöskirjoja, mukaan lukien kirjoittajan, sekä kymmenittäin tieteellisiä julkaisuja. Näistä suurin osa on laitoksen itsensä tuottamia mutta Seilin havaintoaineistoja ovat töissä hyödyntäneet myös useat ulkopuoliset tutkijat. Näistä tuoreimmat ovat julkaistu kuluvana keväänä merkittävässä Heliyon ja Nature Climate Change julkaisusarjoissa.

Merentutkimuksen ohella Seilissä on toteutettu myös saariin liittyvää maaekosysteemitutkimusta, johon saaristossa sijaitseva asema hyvin soveltuu. Kuuluisin esimerkki tästä kenties puutiaiset ja niiden kantamat taudinaiheuttajat.

Syytä tai toisesta Saaristomeren tutkimuslaitos tunnustetaan paremmin oman organisaation ulkopuolella kuin sisäisesti Turun yliopistossa. Seili on osa Suomen yliopistojen 10 kenttäaseman verkostoa RESTATia (Finnish Research Stations), joiden keskeinen yh-

teistyö Helsingin, Jyväskylän, Oulun ja Åbo Akademin yliopistojen kesken on tuottanut useita yhteisiä opinnäytteitä sekä tieteellisiä julkaisuja.

Seili edistää myös tiivistä yhteistyötä muiden meritutkimusorganisaatioiden kanssa sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla. Kansallinen merentutkimuksen tiekartalla Seili on osa FINMARI-konsortiota, jonka tavoitteina on nostaa kotimaista merentutkimuksen profiilia ja esimerkiksi edistää merentutkimukseen liittyvää jaettujen tutkimusinfrastruktuurien kehittämistä Suomessa.

Konsortion hienon menestyksen osoituksena tästä on Seilin, Husön (AA) ja Tvärminnen (HY) kenttäasemien liittäminen eurooppalaiseen merentutkimuksen konsortion EMBRC-ERIC:n kokonaisuuteen keväällä 2024.

Liittyy Turun yliopiston muutosten vuoksi talouden tasapainotusohjelmaan, on Seilin yllä riippunut varjo jo parin vuoden ajan.

Turun yliopiston hallitus on tekemässä päätöksen kenttäaseman tulevaisuudesta aivan lähiaikoina. Päätöstä ei kuitenkaan saisi tehdä perustuen vain talouteen vaan kokonaisvaltaisesti huomioiden myös muita oleellisia Seiliin liittyviä aineettomia ja aineellisia arvoja.

Aineettomista, jo mainitun

huom.

SEILIN TUTKIMUSASEMA

on nyttemmin paitsi yksi Turun yliopiston tunnetuimmista brändeistä, myös tieteellisesti merkittävä siellä tuotetuista Saaristomeren tilaa seuraavista pitkäaikaishavaintosarjoistaan. Jotta voitaisiin tuottaa tietoa meren tilasta, meressä tapahtuvista luonnonilmiöistä tai tehdä skenaarioita meren tilan kehittymisestä, täytyy näkemysten perustua tieteelliseen tutkimukseen.

brändiarvon lisäksi, Seilin kulttuurihistoriallisesti ainutlaatuinen ympäristö klassisine arvorakennuksineen on vuodesta toiseen tarjonnut unohtumattoman opetusympäristöelämyksen kenttäkursseja käyneille Turun yliopiston mutta myös muiden oppilaitosten opiskelijoille ja opettajille. Seilin kurssit ovat olleet opiskelijapalautteiden kärkipäässä jo vuosikymmenet.

Tutkimuksen osalta tulisi huomioida Seilissä tehdyn tieteellisen työn laadukkuus. Tämän on mahdollistanut se, että työskentelytilat ja välineet ovat 60-vuotisen historiaansa aikana virittyneet huippuunsa juuri Saaristomeren tutkimuksen ja siihen perustuvan opetuksen tarpeisiin. Ilman mittavia resurssintoja uudisrakentamiseen, näitä yliopistollisia perustehtäviä, mukaan lukien yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen ja vaikuttavuuden tehtävän, ei voida asiallisesti toteuttaa toisaalla.

Näen TY:n yhäkin tarvitsevan Seiliä, jonka rooli voisi myös olla nykyistä näkyvämpi julkisuuskuva esimerkiksi kansallisen ja kansainvälisen kulttuuri-, tiede- ja yhteiskunnallisen keskustelun foorumina tiede- ja kulttuuripoliittisen Suomi-areenan tyyliin.

Kirjoittaja on merentutkija, joka toimii Seilin kenttäaseman johtajana.